

Fantje so vstali in otipali podobi, kakor da sta predmetni. Mornar se je postavil kakor plavalec, ki skače v vodo, in rekel:

— Ušla mi je ribica, plaval sem za njo, ali skrila se je.

Mladiči so si točili težkega črnega vina.

— Podoba dveh žensk hodi z mano, — je šepnil Dominik kakor v snu. Genovefa in Irenej sta se smejala. V temi je naslonil Irenej Genovefi glavo na ramo in ostal miren; tudi ona se ni zganila. Fantje so ubrano zapeli in visok glas je zaokrožil nad vsemi. Genovefa je polglasno spremljala pesem in ostala negibna. Irenej se je utrujen smehljajal. Inda se je v temi razvezala, sprostila in spremljala petje z visokim glasom. Fantje so prisluhnili in se ozrli. Od bregov se je pesem v odmevu vračala. Nočni ptič je samotno kriknil v daljavi.

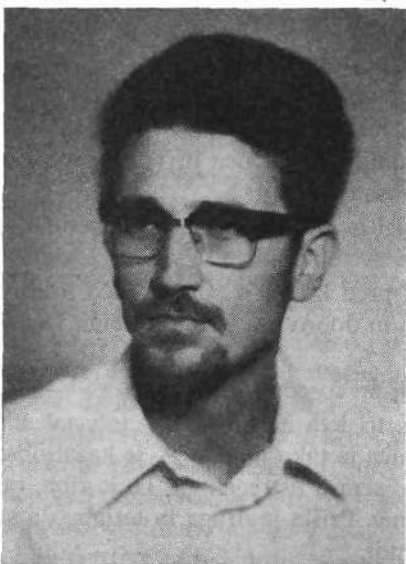
Mladiči so se vzdignili. Razšli so se na vse strani. Dvoje pesmi se je prepletalo z brega v breg.

Genovefa je vstala in rekla:

— Čas je.

— Dajmo času čas, — se je smehljajal Dominik in zavozil naglo navzdol, navzdol.

(Odlomek)

Florijan
Lipuš

Sršeni

Nekega dne sem se vrnil pozno ponoči iz gostilne. Čeprav sem bil ob tej uri tako dobro kot neobčutljiv za kakršne koli dražljaje, sem vendar nagonsko dojel, da v kuhinjskem zraku nekaj visi. V prižgano luč je nekaj zaslesljalo, se nato prevrglo v izzivalno brenčanje. V tem sem ga tudi že zagledal, izvod ogromnega kalibra. Ko sem se omotično približal pošasti, je privzdignila peruti in s tipalnicami mereče zavrtala proti

meni. Rumena zadnjica je pohotno kinkala, iz njene konice, natrpane strupa, je pokukavalo spiljeno bodalce, zagnano, nasladno utripalo in iskalo primerne mesta na mojem licu, kot bi se ne bilo že dolgo ali pa še nikoli ne bilo potopilo in izpraznilo v človeškem mesu, zdaj pa se ji končno ponuja prva priložnost za to.

Ali me je rešil duh po gostilniškem dimu ali izrignjen alkohol, obilen sršen mi je prizanesel. Umaknil je svojo začinjeno pušično konico, se sunkovito obrnil in odbrenčal v kot. Jutri ga bomo spravili, tako ali tako, sem se izmuznil iz sršenastega kroga in hitro zapustil kuhinjo. Drugi dan smo res na stežaj odprli okno in upali, da bo mrčes izrabil priložnost in zletel v zunanji dan. In res se je zdelo, da je nevarna žuželka neopazno zrojila iz kuhinje, kajti nismo je odkrili nikjer več, pa naj smo še takó natančno, čeprav kar se da previdno pregledovali vse kote.

Čez nekaj dni smo ostrmeli. Natančno nad svetilko, ki visi sredi kuhinje, se je začel bočiti sršnji mehir. Zgledala ga je žena, ko se je z omelom stegnila za pajčevino. Resnih obrazov smo se zbrali v kuhinji in zavzeli bojne položaje. Toda več časa je poteklo, bolj se je naše prežanje prevračalo v dobrikanje. Zmeraj bolj nam je pohajala misel na pokol sršenov. Vse popoldne smo, za vsak primer še vsak z dvignjenim pokalnikom v desnici, preždeli pod sršenjim gnezdom. Otroci so prvi zmetali za duri varne pokalnike in že presenetljivo blizu molili svoje nosove. Tudi drugi smo se pomikali bliže in bliže gnezdu. Nazadnje smo stali na stolah, razvrščenih okoli nastajajočega gnezda, žena z najmlajšim v naročju, in ni nam ušla nobena kretnja sršenov, ki sta, za ped oddaljena od naših obrazov, nemoteno tlačila in trdila stene papirnate stavbe ter z mandibli postavljala iz zgloданega lesa celico k celici. Z vnemo, da ne rečem z navdušenjem, smo sledili delu dveh sršenov, ki sta letala skozi okno in prinašala novi gradbeni material. Kmalu se je gnezdo pokazalo v velikosti otroške glave. Navdušenje nas je premagalo, zato nismo mogli drugače, kot da smo si dali z dolgim ploskanjem duška. Ploskali smo neutrudno, stanovitno in dolgo, z nogami smo teptali po stolah, z glavami butali v strop. Žena je imela solze ginjenosti v očeh.

Tako se je začelo in tako je naneso, čeprav je bila zadeva med nami že davno odločena, da je dva dni navrh zasedal v kleti družinski zbor. Sklepali smo, kaj nam je početi v tej stiski, in proti glasovom nekaj tet in ujev sklenili, naj sršena ostaneta pri hiši. Večjega od njiju, očitno poglavarko mladega sršenjega gnezda, smo bili kar prvi dan krstili za Leopoldino. Drugod gojijo papige, želve in morske prašičke, mi bomo gojili sršene. Odločilen pri tem sklepu je bil nastop najstarejšega sina, ki je že z gimnazijsko učenostjo zagovarjal naselitev sršenov v naši kuhinji in imenoval tak korak posnemanja vreden prispevek k letošnjemu letu žuželk. In pri tem je ostalo. To odločitev smo kajpak drago plačali s tem, da tete in strici od takrat naprej dosledno zamlčijo vsako kolino. Pa nič za to.

V nekaj tednih je število sršenov tako naraslo, da smo docela zgubili vsakršen pregled nad njimi. Zaradi neverjetne plodnosti so živalce morale začeti širiti trdnjavo. Noč in dan so dograjevale nove prostore in preurejale stare v zgradbini notranjosti. Bolj so doraščali sršnji rodovi, bolj je kipelo njihovo satovje v kuhinjski prostor. Kraj med svetilko in stropom je bil kaj hitro zazidan. Leopoldine v rednih presledkih ni bilo na spregled. Zaposlena je bila z leženjem novih jajčec, rod za rodom se bo ulegel tja do pozne jeseni. Medtem pridne delavke dozidavajo gnezdo na spodnji strani, tako da moramo mimoidoči upogibati glave, da ne dregnemo vanj. Nešteto sršenov

naravnost razganja prekmerno kolonijo, na nekaterih mestih gre gnezdo na dvoje. Sršnji izvidniki so nenehno na poti v vežo, spalnico, delovno sobo, shrambo, stranišče, iščejo tam primerne kraje za nove kolonije. Neukrotljiva moč jih žene, ko ustanavljajo podružnice in osvajajo nova ozemlja.

Včeraj je začela delati skupina sršenov gnezdo v otroški spalnici, med omaro in pečjo. Nekaj nadstropij je že narejenih. Metka, ki ji nič ne ostane prikrito, je prva odkrila, da tudi v teh celicah že čaka zarod. Pričakujemo, da bo za binkošti vzletel. Nekaj sto mladih sršenov bo zlezlo iz svojih celic. V kuhinji se jih nekaj časa sem dnevno poraja na stotine. To bo rojstev, to bo veselje, to bo življenje v hiši. Otroke skrbi, kako naj jih kličemo; ali pi pi pi ali na na na ali su su su? Jasno, otroci, klicali jih bomo po mrčesje ps ps ps.

Tudi sršeni so polni neučakanosti. Veličastno letajo pod stropom, se spuščajo v priprte predale, v lonce in skledе, se zaletavajo v zavese in lončne cvetlice, oblegajo zavoje in vrečke, v katerih sumijo živila. Pri vsaki jedi sedajo na robove krožnikov in pomaljšajo svoje dolge rilce v tekočine, se obešajo na žlico ali vilice, vrtajo po pečenki, rijejo v rižu, telovadijo po kosmatih nogah in se spotikajo ob kožnih dlakicah, obglodajo obleko, pod, stene. Stalno mora biti sok v bližini, stalno surovo meso in bel kruh. Drugeče so rumeni srboriti kinkeži zelo nemirni in nepreračunljivi. Kadar prinese žena jabolka iz kleti, se pulijo zanje otroci in sršeni, da je veselje. Jabolko, na katero se s svarilnim brenčanjem usede roj sršenov, je za otroke zgubljeno.

Otrok skoraj ni poznati več, odkar so sršeni v hiši. Sršenasto gledajo, razprostirajo roke kakor peruti in krožijo po stanovanju, brez vzroka sršijo kožo in obrvi in kar naprej brenčijo po sadovnjaku. Samo igra s sršeni jih še mika. Lovijo jih v vžigalične škatlice, ki si jih potem držijo na ušesa in poslušajo nevarno glasbo. Poredneži jih vtikajo deklicam za tilnike ali mlajšim fantkom za srajce. Na vasi strašijo otroke s pesmijo Bežimo, tecimo, sršeni gredo. Nekoč se je Nandi v šoli zakadil v sošolec in ga vgriznil v roko. Sošolec je zajavkal, se zvijal na tleh in tulil, kot bi ga iz kože devali, dokler ga niso zapeljali v bolnico. Učitelji so bili prepričani, da ga je pičil sršen. In res so mu komaj rešili življenje.

Na tihem se z ženo ukvarjava s tem, da bi sršene spravila iz hiše in namesto njih vzela pod streho kake večje živali, recimo škorpionje. Pa se ne moreva odločiti. Napoti ni samo to, da bi se s tem ukrepom otrokom na smrt zamerila, temveč nas na sršene vežejo nepozabna doživetja, veže nas naravnost dolžniško razmerje. Hodimo si na roke, delamo si usluge. Trgovski potnik nas je proti vsem svarilom z vso silo hotel osrečiti s svojim blagom, kar vlekel nas je, cedečih se sladkih slin, za seboj v kuhinjo. Sršeni so začeli v nizkem letu in v vedno manjših krogih zavijati okoli njegovega kovčka in potujočega kramarja je neslo skozi odprto okno, še preden je mogel razkazati svoje novovrstne britve.

Sršeni nas vedrijo, dajejo našemu življenju spet novo vsebino, odpirajo nove možnosti. Zdaj nam ni več žal, da živimo, ni več dvoma, zakaj živimo. Ne ugibamo dolgo, ali bomo šli zajemat sveže sape na bližnji hrib ali raje

posedli okrog sršenjih gnezd. Ne delamo si preglavic, ali bomo vklopili televizijo ali pa dregali v sršenja gnezda. Vedno povlečejo sršeni. Zgodi se, da gost, ki prenočuje pri nas, vtakne ponoči noge v copate, pa jih takoj spet umakne, ker so se v copatih ugnezdili sršeni. Ni večjega užitka za otroke kakor taka gostova noga, ki se bliskoma požene iz copat.

Ali če stojiš, recimo, za veliko noč pod cerkvenim korom in nenadno za teboj nastane vesoljni hrup. Kaj se je zgodilo? Iz tvojega plaščevega ovrtnika prileze Leopoldina z nabreklih trebuhom in strahotno velika, da zazre prvemu za teboj v oči, morda tudi že nekajkrat svareče utrne s svojimi lepimi perutnicami in nato z brnečimi basovskimi zvoki dobro rejenega sršena poteguje drzne vijuge nad verniškiimi glavami, zdaj na moški zdaj na ženski strani useka malo niže in pritisne zdaj skupino tu zdaj skupino tam na tla. Po cerkvi zavreje kot na sodni dan, ljudstvo maha z rokami, klobuki in mašnimi knjigami, plane v krik in beg, pri vratih se človeška gmota zagozdi in ne manjka veliko, da bi drug drugega pomendrali. V najkrajšem času je cerkev spraznjena, pa tudi zunaj na trgu ne uzreš živega človeka. Ni večjega užitka kakor taka skupina, ki se valovito pogreza v cerkvenem prahu, kakor tako ljudstvo, ki maha s klobuki po svetnikih, kakor taka človeška gmota, ki se rešuje skozi zagozdena cerkvena vrata, ni večjega užitka kakor takó hitro izpraznjena cerkev in trg. Ko se vrnem domov, pridna Leopoldina že spet čepi na okenski šipi in mi maha z mandibli.

Največ časa torej napravimo s tem, da posedamo okrog kakega sršenjega gnezda in v grobni tišini prislušujemo malim roparicam, kako grizejo ujeto muho, kako zobajo pajka ali meljejo kačjega pastirja. Roke nastavljam za ušesa in usta na stežaj odpiramo, da bolje slišimo, kako jim trejo kosti, kako nato celo živalco na drobno zgrizejo, da postane kašasta in potem s tako okusno pripravljeno hrano krmijo svoj zarod, medtem ko druge delavke s pahljanjem peruti skrbijo za to, da je notranjost gnezda med obedom dovolj prezračena.

Marsikaka navada na naši vasi se je v tem času spremenila. Sosedsi si hodijo zdaj izposojat dežnike namesto k nam k najbolj oddaljenim hišam. Vedno nas posili grozovit smeh, ko skozi okno opazujemo, kako zunaj lije ploha, sosedi pa, od nog do glave zadelani v neki nedoumljiv oklep, hite mimo naše hiše po dežnike. Tudi poštar zatika zdaj pošto kar v vrtni plot. To pa spet spravlja v krčevit smeh naše sosede, ki se jim v plotu zataktnjena pošta zdi najsmješnejša reč na svetu. Na poštarja ne prežimo več in iz nestrpnosti ne izkopnevamo kot nekoč. Počakamo, da se od sosedov sem oglasi krohot, nato nekdo od nas stopi do plota in izdere pravkar tam zataktnjeno pošto. Enako se godi sosedom: treba se nam je samo na glas zasmejati in že se tepe skupaj nevihta, v tem pa si tudi že sosedi letijo bogve kam izposodit dežnike.